

Helena Ranta on helpottunut siitä, ettei Huhtiniemessä tarvitse pelätä miinoitettuja hautoja tai kaukaisuudessa vaanivia tarkka-ampuja.

Helena Maailmanparantaja

Hän on 60-vuotias nainen, joka kutsutaan apuun, kun jossain päin maailmaa kuolee paljon ihmisiä hämärissä olosuhteissa.

OIKEUSHAMMASLÄÄKÄRI Helena Ranta on ollut asiantuntijaryhmänsä kanssa tunnistamassa vainajia ympäri maailman kriisialueita. Viimeksi hänet kutsuttiin selvittämään Lappeenrannan Huhtiniemestä löytyneen joukkohaudan vainajien historiaa.

Yliopiston päärakennuksen aulassa istuvan jakkupukuisen naisen voi juuri ja juuri kuvitella tutkimaan luurankoja rauhalliseen Etelä-Karjalaan, mutta ei arabiin väistelemään raketteja.

”On äärettömän helppoa, ettei Huhtiniemessä tarvitse pelätä, että hauta on miinoitettu tai tarkka-ampuja ottaa sihdin jossain kaukaisuudessa”, Ranta huokaisee.

”Irakissa mentiin välillä pommisuojaan joitakin kertoja, eikä koskaan samaa reittiä tai samaan aikaan. Asuimme turvavyöhykkeellä, mutta alueella oli silti raketti-iskuja sekä auto- ja tienvarsipommeja.”

RANTA TUNNISTI kriisitilanteessa uhreja ensimmäisen kerran, kun Estonia upposi vuonna 1994. 1990-luvun loppupuoli taas kuului tiiviisti entisen Jugoslavian alueella.

”1996 ja 1997 olin pääsääntöisesti Balkanilla, samoin 1998 ja 2000. Vuonna

1999 Nato pommitti niin kovasti, että lähdin kuusi päivää ennen pommitusten alkua”, Ranta kertoo.

”Nythän niitä voi muistella rauhallisesti, mutta silloin se oli dramaattista.”

Balkanin niemimaan ohella Ranta on tutkinut tsunamin uhrien henkilöllisyyksiä Thaimaassa, **Saddam Husseinin** hallinnon jälkiä Irakissa ja alkuperäiskansoihin kohdistuneita joukkomurhia Perussa. Julmuuksien näkeminen läheltä ei ole vaikuttanut Rannan olemukseen, sillä hän on puhelias ja nauraa paljon.

”Kun pyyntö jonkekin tulee, ensimmäinen ajatus on aina ’voi ei’. Paras kiitos tulee kuitenkin, kun alan koota ryhmää ja soittaa ihmisille, ja muut asiantuntijat sanovat, että jos sinä lähdet niin minä lähdet”, Ranta hymyilee.

Hän on julkisuudessa antanut nimen ja kasvot joukkohautoja tutkivalle Finnish Forensic Expert Team -työryhmälle, johon kuuluu joukko suomalaisia asiantuntijoita. Suomen neutraali asema maailmanpolitiikassa mahdollisti sen, että tutkijaryhmä päästettiin aikoinaan tutkimaan Srebrenican joukkohautoja ennen muita. Myös Tshetsheniaan Venäjän federaatio kutsui ensimmäisenä suomalaiset, mitä Ranta pitää suuressa arvossa.

HUHTINIEMEN arvoitus ei ole vielä selvinnyt, mutta Lappeenrannassa asia kiinnostaa kovasti. Monet kaupunkilaiset ovat halunneet kertoa tutkijoille asiaan liittyviä huhuja, ja onpa Rannan työryhmä myös saanut kuulla, ettei heidän

pitäisi tutkia tällaisia asioita lainkaan.

”Suoritamme normaalin kuolemansyyntutkimuksen, mutta vainajat ovat luurankoasteella, joten ei voi sanoa tulleeko tämä onnistumaan. Tärkeäksi tulee myös selvittää, miltä ajalta nämä vainajat ovat.”

Huhtiniemen ympärillä veloo tällä hetkellä enemmän huhuja kuin tietoa. Rannan kännykkä soi kesken haastattelun. Puhelun jälkeen hän heittää: ”Huhtiniemi rupeaa kuumenemaan. Onkohan joku saanut varman tipsin jostain?” ja nauraa heleästi päälle.

Vielä ei ole kuitenkaan aika esittää näkemyksiä siitä, mikä on Huhtiniemessä lepävien vainajien salaisuus.

”En ota kantaa siihen, mikä lopputulos tulee olemaan. Emme voi toimia tuomareina tässä, vaan tutkimme asian niin, että se kestää vertaisarvioinnin.”

UNIFEM vie apua Afganistaniin

SUOMEN UNIFEMIN tuore puheenjohtaja Helena Ranta vieraili Jyväskylässä UNIFEMin paikallistoimikunnan seminaarissa. Hän kertoo rahaston keskittyvän tällä hetkellä Afganistanin naisten olojen parantamiseen. Rahasto on jo vuosia tukenut Afganistanissa toimivia naisten keskuksia, joihin voi tulla oppimaan arkipäiväisiä asioita kuten lukutaitoa.

”Afganistanissa naiset eivät välttämättä saa oikeutta. Suomen ulkoministeriö tukee nyt UNIFEMin toimintaa naisten keskuksissa olevien naisten oikeudellisen aseman parantamiseksi, joten naisten keskuksiin liitetään Suomen rahoituksella oikeudellinen palvelu”, Ranta kertoo.

YK:n naistenrahasto UNIFEM keskittyy nimenomaan ke-

ULKOMAANKEIKKOJEN lisäksi Ranta työskentelee Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen professorina. Viran hän sai vasta äskettäin, joten sitä ennen Rannankin oli tyytyminen akateemisiin pätkätöihin. Professuurin ohella hän on hiljattain aloittanut YK:n naistenrahasto UNIFEMin Suomen osaston puheenjohtajana.

”Olen nähnyt työmissioideni yhteydessä kaikenlaista. Se työ on aika raakaa ja masentavaa, joten UNIFEMin kaltaisessa järjestössä toimiminen on hyvää vastapainoa.”

Toinen vastapaino ovat harrastukset, joita Ranta itse luonnehtii konservatiiviseksi: klassinen musiikki, runous, melonta ja sienestys. Viimeksi mainitussa hän on hammaslääkärin tarkkuudella onnistunut, vaikka sienisato vaikuttaa jäävän tänä vuonna mitättömäksi.

”Löysin eilenkin kolme madotonta leppärouskua ja kaksi mustaa torvisientä”, Ranta kehaisee ja nauraa jälleen.

VIRKA YLIOPISTOSSA, paljon työkoemuksia ulkomailla sekä puheenjohtajuus kansainvälisessä hyväntekeväisyysjärjestössä. Kuulostaa elämältä, josta haaveilee jokainen nuori akateeminen maailmanparantaja. Ranta maistelee termiä hetken, mutta ei tunne sitä täysin omakseen.

”Ehkä pidän itseäni ihmisoikeuksien puolustajana ja totuuden etsijänä. Jos ajattelen maailmanparantamista, pitäisi aktiivisesti tehdä jotain, eikä minulla ole siihen enää energiaa. Tämä on enemmänkin selvitysmiehen homma.”

Mikko Mattlar
jylkkari@jy.fi

hitysmaiden naisten olojen parantamiseen. Rahastolla on Suomessa yli 2000 henkilöjäsentä.

”Pienet asiat, joilla kehitysmaiden naisten asemaa voidaan olennaisesti parantaa, ovat äärettömän yksinkertaisia toteuttaa. Olisi absurdiä lähteä Afganistaniin vaatimaan sukupuolten välistä tasa-arvoa, kun siellä jotkut elämän perusedellytyksetkään eivät vielä ole kunnossa”, Ranta sanoo.

Hän näkee järjestötoiminnalla olevan selkeän roolin kolmannen maailman olojen kohentamisessa.

”Valtio ei voi itse tehdä paljon, vaan se tarvitsee toimijoita. Tässä kuvaan tulee kansalaisjärjestöjen mahdollisuus ja vastuu. Mielestäni ne voisivat olla vieläkin aktiivisempia.”